

Brüssel, 20.5.2020
COM(2020) 534 final

KOMISJONI ARUANNE

Belgia

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 126 lõike 3 kohaselt koostatud aruanne

KOMISJONI ARUANNE

Belgia

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 126 lõike 3 kohaselt koostatud aruanne

1. SISSEJUHATUS

20. märtsil 2020 võttis komisjon vastu teatise stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli aktiveerimise kohta. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikes 1, artikli 6 lõikes 3, artikli 9 lõikes 1 ja artikli 10 lõikes 3 ning määruse (EÜ) 1467/97 artikli 3 lõikes 5 ja artikli 5 lõikes 2 sätestatud klausel hõlbustab eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majandussurutise korral. Komisjon jagas oma teatises nõukoguga seisukohta, et arvestades COVID-19 puhangust tingitud eeldatavat tõsist majandussurutist, võimaldab praegune olukord klausli aktiveerida. 23. märtsil 2020 nõustusid liikmesriikide rahandusministrid komisjoni hinnanguga. Üldise vabastusklausli aktiveerimine võimaldab ajutiselt kõrvale kalduda keskpika perioodi eelarveeesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast, tingimusel et see ei ohusta riigi rahanduse jätkusuutlikkust keskpikas perspektiivis. Parandusliku osa puhul võib nõukogu teha komisjoni soovitusel alusel ka otsuse võtta vastu muudetud eelarvekurss. Üldine vabastusklausel ei peata stabiilsuse ja kasvu pakti kohaseid menetlusi. See võimaldab liikmesriikidel kalduda kõrvale tavapäraselt kohaldatavatest eelarvenõuetest ning komisjonil ja nõukogul võtta pakti raames vajalikke poliitika koordineerimise meetmeid.

Andmed, mille Belgia ametiasutused esitasid 31. märtsil 2020 ja mille Eurostat seejärel kinnitas,¹ näitavad, et Belgia valitsemissektori eelarvepuudujääk oli 2019. aastal 1,9 % SKPst, samal ajal kui valitsemissektori koguvõlg oli 98,6 % SKPst. 2020. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt kavandab Belgia 2020. aastal eelarvepuudujäägiks 7,5 % SKPst ja võlatasemeks 115 % SKPst.

2020. aastaks kavandatud eelarvepuudujääk on esmapilgul usutav tõend ülemäärase eelarvepuudujäägi olemasolu kohta, nagu on määratletud stabiilsuse ja kasvu paktis.

Lisaks viitavad 2019. aasta andmed ebapiisavatele edusammudele võla vähendamise sihttaseme saavutamisel, mis samuti annab esmapilgul usutavaid tõendeid stabiilsuse ja kasvu paktis määratletud ülemäärase eelarvepuudujäägi olemasolu kohta.

Seepärast on komisjon koostanud käesoleva aruande, milles analüüsitakse, kas Belgia täidab aluslepingu kohast eelarvepuudujäägi kriteeriumi. Aruandes võetakse arvesse kõiki asjakohaseid tegureid ja COVID-19 pandeemiast tingitud suurt majandusšokki.

¹ <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10294648/2-22042020-AP-EN.pdf/6c8f0ef4-6221-1094-fe77-a07764b0369f>

Tabel 1. Valitsemissektori eelarvepuudujääk ja võlg (% SKPst)

		2016	2017	2018	2019	2020 KOM	2021 KOM
Eelarvepuudujäägi kriteerium	Valitsemissektori eelarvepositsioon	-2,4	-0,7	-0,8	-1,9	-8,9	-4,2
Võlakriteerium	Valitsemissektori koguvõlg	104,9	101,7	99,8	98,6	113,8	110,0
	Vahe võla vähendamise sihttasemega		0,4	0,2	0,7	5,7	1,8

Allikas: Eurostat, komisjoni 2020. aasta kevadprognoos

2. EELARVEPUUDUJÄÄGI KRITEERIUM

2020. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt jõuab Belgia valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020. aastal 7,5 %ni SKPst, mis ületab oluliselt aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 3 % SKPst.

Aluslepingus sätestatud kontrollväärtuse kavandatud ületamine 2020. aastal on erandlik, kuna selle põhjuseks on tõsine majandussurutis. Kuigi COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks võetud meetmed moodustavad 1,2 % SKPst, peaks automaatsete stabilisaatorite osa kavandatud puudujäägis olema 5 protsendipunkti SKPst. Võttes arvesse COVID-19 pandeemia mõju, prognoositakse komisjoni 2020 aasta kevadprognoosis, et reaalne SKP väheneb 2020. aastal 7,2 %.

Aluslepingu kontrollväärtuse kavandatud ületamine ei ole komisjoni 2020. aasta kevadprognoosi kohaselt ajutine, kuna prognoosi kohaselt jääb eelarvepuudujääk suuremaks kui 3% SKPst ka 2021. aastal.

Kokkuvõttes ületab 2020. aastaks kavandatud eelarvepuudujääk oluliselt aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 3 % SKPst. Kontrollväärtuse kavandatud ületamist peetakse aluslepingu ning stabiilsuse ja kasvu pakti tähenduses erandlikuks, kuid mitte ajutiseks. Seega osutab analüüs esmapilgul sellele, et aluslepingus ja määruses (EÜ) nr 1467/97 määratletud eelarvepuudujäägi kriteerium ei ole täidetud.

3. VÕLAKRITEERIUM

Valitsemissektori võla suhe SKPsse vähenes 99,8 %-lt 2018. aastal 98,6 %-le 2019. aastal. Väikesest esmasest eelarveülejärgist, võlakooormuse muutuse ja eelarvepositsiooni vahelisest erinevusest, SKP reaalkasvust ja hinnatõusust (inflatsiooni mõju) tulenevat võlga vähendavat mõju tasakaalustasid osaliselt intressikulud, kuigi need vähenesid.

Esitatud andmed näitavad, et Belgia ei saavutanud 2019. aastal võla vähendamise sihttasest (vt tabel 1), sest erinevus sihttasemest on 0,7 % SKPst.

Seega osutab analüüs esmapilgul sellele, et võlakriteerium ei ole 2019. aasta andmetele tuginedes täidetud.

4. ASJAKOHASED TEGURID

Aluslepingu artikli 126 lõikes 3 on sätestatud, et juhul kui liikmesriik ei vasta ühele või mõlemale kriteeriumile, peab komisjon koostama aruande. Aruandes tuleb võtta „arvesse ka seda, kas eelarvepuudujääk ületab riigi investeerimiskulutused, samuti kõiki muid asjassepuutuvaid tegureid, kaasa arvatud liikmesriigi keskmise pikkusega perioodi majandus- ja eelarveseisund“.

Neid tegureid on lisaks selgitatud määruse (EÜ) nr 1467/97 artikli 2 lõikes 3, milles on sätestatud, et asjakohast tähelepanu tuleb pöörata „kõikidele teistele teguritele, mis on asjaomase liikmesriigi arvates olulised, et põhjalikult hinnata puudujäägi- ja võlakriteeriumide järgimist, ning millest liikmesriik on nõukogule ja komisjonile teada andnud“.

Kui võlakriteeriumi ilmselgelt ei järgita, on asjaomaste tegurite analüüs eriti põhjendatud, arvestades, et tegurid, mis ei ole valitsuse kontrolli all, mõjutavad võladünaamikat suuremal määral kui eelarvepuudujääki. See kajastub määruse (EÜ) nr 1467/97 artikli 2 lõikes 4, milles on sätestatud, et kui hinnatakse võlakriteeriumi järgimist, võetakse rikkumise suurusest olenemata arvesse asjaomaseid tegureid. Seoses sellega tuleb võlakriteeriumi järgimist hinnates võtta arvesse vähemalt kolme järgmist põhiaspekti, arvestades nende mõju võladünaamikale ja jätkusuutlikkusele: i) keskpika perioodi eelarve-eesmärgist või selle saavutamisele suunatud kohandamiskavast kinnipidamine, ii) struktuurireformide rakendamine ja iii) valitsevad majandustingimused.

Seoses eelarvepuudujäägi kriteeriumi täitmisega aastal 2020, nagu on sätestatud määruse (EÜ) nr 1467/97 artikli 2 lõikes 4, arvestades, et valitsemissektori võla suhe SKPsse ületab 60 % suurust kontrollväärtust ja ei ole täidetud topelttingimus, et puudujääk oleks ligilähedane kontrollväärtusele ja kontrollväärtuse ületamine oleks ajutine, ei saa neid asjakohaseid tegureid arvesse võtta edasises menetluses, mille tulemusel tehakse otsus ülemäärase eelarvepuudujäägi olemasolu kohta Belgias.

Praeguses olukorras on peamine lisategur, mida tuleb 2020. aasta puhul arvesse võtta, COVID-19 pandeemia majanduslik mõju. Pandeemial on väga arvestatav mõju eelarveseisundile ja see toob kaasa väga ebakindlad väljavaated. Pandeemia on viinud ka üldise vabastusklausli aktiveerimiseni.

4.1 COVID-19 pandeemia

COVID-19 pandeemia on toonud kaasa suure majandusšoki, millel on märkimisväärne negatiivne mõju kogu Euroopa Liidus. Mõju SKP kasvule sõltub nii pandeemia kestusest kui ka meetmetest, mida riiklikud ametiasutused võtavad Euroopa ja ülemaailmsel tasandil pandeemia leviku aeglustamiseks, tootmisvõimsuse kaitsmiseks ja kogunõudluse toetamiseks. Liikmesriigid on juba võtnud või võtmas eelarvemeetmeid, et suurendada tervishoiusüsteemide suutlikkust ning aidata eriti palju kannatanud inimesi ja majandussektoreid. Vastu on võetud ka märkimisväärsed likviidsustoetuse meetmed ja muud garantiid. Kui üksikasjalikumast teabest ei tulene teisiti, peavad pädevad statistikaasutused uurima, kas neil meetmetel on vahetu mõju valitsemissektori eelarvepositsioonile või mitte. Koos majandustegevuse aeglustumisega suurendavad need meetmed märkimisväärselt valitsemissektori eelarvepuudujääki ja võlapositsiooni.

4.2 Keskpika perioodi majanduspositsioon, sealhulgas struktuurireformid

Alates 2016. aastast on SKP reaalkasv olnud oodatust suurem, seda tänu döönaamilistele investeringutele ja eratarbimisele, samal ajal kui netoekspordi panus oli tagasihoidlik. Nominaalkasv kiirenes 2017. aastal ja vähenes veidi 2018. ja 2019. aastal, kuna majandustegevus aeglustus ja SKP deflaator oli nõrgem. Selgitades Belgia piisavate edusammude puudumist võla vähendamise sihttaseme saavutamisel 2019. aastal, ei saa seega väita, et makromajanduslikud tingimused on leevendav tegur.

Eeldatavasti mõjutavad majandustegevust tõsiselt COVID-19 puhang ja sellega seotud tõkestamismeetmed. Komisjoni 2020. aasta kevadprognoosi kohaselt väheneb SKP 2020. aastal eratarbimise ja investeringute vähenemise tõttu 7,2 %, samas kui netokaubanduse panus majanduskasvu jääb prognooside kohaselt seoses kaubandusmahu vähenemisega negatiivseks. Makromajanduslikud väljavaated on pandeemia kestusest ja selle majanduslikust mõjust lähtuvalt äärmiselt ebakindlad. See on leevendav tegur Belgia eelarvepuudujäägi kriteeriumi täitmise hindamisel 2020. aastal.

2020. aasta riigiaruandes² leiab komisjon, et Belgia on teinud 2019. aasta riigipõhiste soovitude täitmisel piiratud edusamme, mis on osaliselt tingitud föderaalset tasandil täielike volitustega valitsuse puudumisest. Belgia on siiski teinud mõningaid edusamme säästvasse transporditaristusse investeerimise edendamisel, kuid mitte edusamme kõigi valitsustasandite eelarvepoliitika koordineerimisel. 2019. aastal jätkas föderaalne ajutine valitsus varem jõustatud meetmete rakendamist, eelkõige äriühingu tulumaksu reformi, maksukoormuse nihutamist ja tööturu reformi („tööhõivekokkulepe“).

4.3 Keskpika perioodi eelarvepositsioon, sealhulgas valitsemissektori investeringud

Valitsemissektori nominaalne eelarvepuudujääk suurenes 0,8 %-lt SKPst 2018. aastal 1,9 %-le SKPst 2019. aastal, seda eelkõige jooksvate tulu- ja varamaksude suure vähenemise tõttu. Eelkõige vähenes äriühingu tulumaksust saadav tulu pärast 2017. ja 2018. aastal toimunud ajutist kasvu, mis tulenes maksukogumise ajastuse muutmisest. Avaliku sektori investeringud püsisid mõlemal aastal stabiilselt ligikaudu 2,6 % juures SKPst, mis ületas valitsemissektori eelarve puudujääki.

9. juulil 2019 soovitati Belgial tagada, et valitsemissektori esmaste kulude nominaalne kasvumäär, millest on maha arvatud kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed ja ühekordsed meetmed, ei ületa 2019. aastal 2,8 % (kulude kasvu eesmärk), mis vastab struktuursele kohandusele 0,1 % SKPst, võttes arvesse struktuurireformi klauslit³. Tegelik andmete ja komisjoni prognoosi põhjal ületas kulude kasv seda sihttaseme – 2019. aastal oli kõrvalekalle keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast 0,7 % SKPst, mis osutab seega märkimisväärsele kõrvalekaldele. Struktuurne eelarvepositsioon halvenes 2019. aastal 0,6 protsendipunkti SKPst, mis osutab samuti märkimisväärsele kõrvalekaldele (0,7 % SKPst). Sarnane hinnang saadakse aastate 2018-2019 koondanalüüsist. Ennetusliku

²Vt komisjoni talituste töödokument SWD(2020) 500 final, 26.2.2020, „2020. aasta aruanne Belgia kohta. Makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise põhjalik analüüs“.

³Nõukogu 9. juuli 2019. aasta soovitus, milles käsitletakse Belgia 2019. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Belgia 2019. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 301, 5.9.2019, lk 1).

osa nõuete mittetäitmine on raskendav asjaolu selle hindamisel, kas Belgia esmapilgul ei täitnud 2019. aastal võlakriteeriumi.

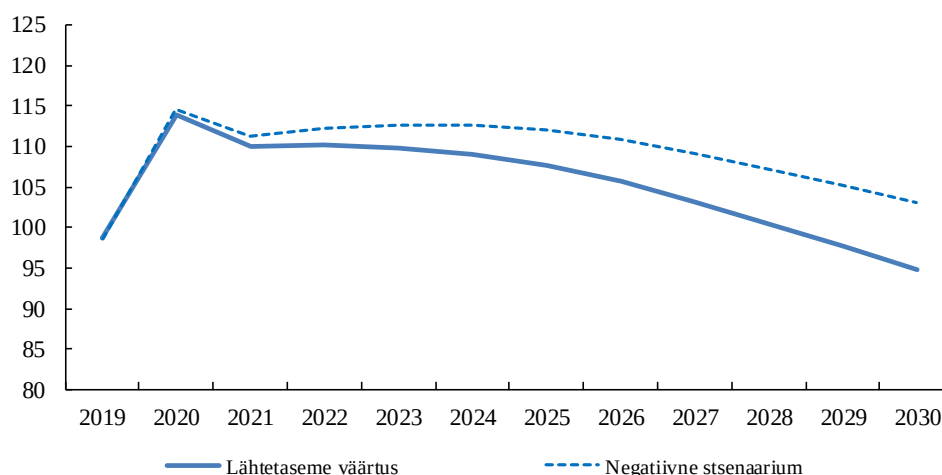
Stabiilsusprogrammis on esitatud teave pandeemia ohjeldamiseks ja majanduse toetamiseks võetud oluliste meetmete kohta. Stabiilsusprogrammi kohaselt on nende otseste toetusmeetmete mõju eelarvele 2020. aastal 2,3 % SKPst. Keskpika perioodi eelarveväljavaated on jätkuvalt väga ebakindlad.

4.4. Keskpika perioodi valitsemissektori võlapositsioon

Valitsemissektori võlg vähenes aastatel 2016-2018 stabiilselt 104,9 %-lt 99,8 %-le SKPst, kuna esmane eelarveülejäak suurenes ja intressimaksed vähenesid. 2019. aastal vähenes valitsemissektori võla suhe SKPsse SKP reaalkasvu ja hinnatõusu (inflatsioonimõju) tõttu veelgi, 98,6 %ni, kajastades väikesest esmasest eelarveülejäagist tulenevat võlga vähendavat mõju, võlakoormuse muutuse ja eelarvepositsiooni vahelist erinevust ja võlga vähendavat lumepalliefekti 0,9 % SKPst. Seda tasakaalustasid osaliselt intressikulud, kuigi need vähenesid.

Komisjoni 2020. aasta kevadprognoosi kohaselt peaks valitsemissektori võlg tõusma 2019. aasta 98,6 %-lt SKPst 2020. aastal 113,8%-le.

Joonis 1: Valitsemissektori võla suhe SKPsse, Belgia, % SKPst

Allikas: Komisjoni talitused.

Võla jätkusuutlikkuse analüüsi on ajakohastatud komisjoni 2020. aasta kevadprognoosi järgi. Üldiselt näitab võla jätkusuutlikkuse hinnang, et hoolimata riskidest jääb võlapositsioon keskpikas perspektiivis jätkusuutlikuks, võttes arvesse ka olulisi leevendavaid tegureid (sealhulgas võlaprofiili ja ajalooliselt madalaid intressimäärasid). Kuigi valitsemissektori võlapositsioon halveneb COVID-19 kriisi tõttu, on lähtetaseme valitsemissektori võla suhe SKPsse keskpikas perspektiivis eelduste kohaselt jätkusuutlik (väheneb)⁴.

⁴ Lähtetaseme väärtus põhineb komisjoni 2020. aasta kevadprognoosil. Pärast 2021. aastat eeldatakse eelarvepoliitika järkjärgulist kohandamist kooskõlas ELi majandus- ja eelarvepoliitika kooskõlastamise ning järelevalveraamistikega. SKP reaalkasvu prognoos põhineb nn EPC/OGWG T+ 10 meetodikal. Eelkõige

4.5 Liikmesriigi väljapakutud muud tegurid

11. mail 2020 edastasid Belgia ametiasutused kirja, mis käsitleb asjakohaseid tegureid kooskõlas määruse (EÜ) nr 1467/97 artikli 2 lõikega 3. Eelmistes punktides esitatud analüüs üldjoontes juba hõlmab ametiasutuste väljapakutud põhitegureid. Üks täiendav tegur, mida eespool veel mainitud ei ole, on ajutise valitsuse piiratud vabadus võtta föderaalset tasandil puudujääki vähendavaid meetmeid.

5. JÄRELDUSED

Stabiilsusprogrammi kohaselt peaks Belgia valitsemissektori eelarvepuudujääk suurenema 2020. aastal 7,5 %ni SKPst, mis ületab oluliselt aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 3 % SKPst. Kontrollväärtuse kavandatud ületamist peetakse erandlikuks, kuid mitte ajutiseks.

Valitsemissektori koguvõlg oli 2019. aasta lõpus 98,6 % SKPst, mis on suurem aluslepingus sätestatud kontrollväärtusest 60 % SKPst. Belgia ei saavutanud 2019. aastal võla vähendamise sihttasat.

Kooskõlas aluslepingu ning stabiilsuse ja kasvu paktiga analüüsiti käesolevas aruandes ka asjakohaseid tegureid. Seoses eelarvepuudujäägi kriteeriumi täitmisega aastal 2020, nagu on sätestatud määruse (EÜ) nr 1467/97 artikli 2 lõikes 4, arvestades, et valitsemissektori võla suhe SKPsse ületab 60 % suurust kontrollväärtust ja ei ole täidetud topelttingimus, et puudujääk oleks ligilähedane kontrollväärtusele ja kontrollväärtuse ületamine oleks ajutine, ei saa neid asjakohaseid tegureid arvesse võtta edasises menetluses, mille tulemusel tehakse otsus ülemäärase eelarvepuudujäägi olemasolu kohta Belgias.

Mis puudutab võlakriteeriumi täitmist 2019. aastal, siis asjakohased tegurid, eelkõige i) vaadeldud makromajanduslikud tingimused; II) majanduskasvu edendavate struktuurireformide rakendamine viimastel aastatel ja iii) märkimisväärne kõrvalekaldumine keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks soovitatud kohandamiskavast viivad järelduseni, et aluslepingus ja määruses (EÜ) nr 1467/1997 määratletud võlakriteerium ei ole täidetud.

Kokkuvõttes osutab analüüs sellele, et aluslepingus ja määruses (EÜ) nr 1467/1997 määratletud eelarvepuudujäägi ja võlakriteeriumid ei ole täidetud.

põhineb (reaalse) SKP tegelik kasv selle potentsiaalsel kasvul ja seda mõjutab igasugune arvesse võetud täiendav eelarve kohandamine (eelarvekordaja alusel). Eeldatakse, et inflatsioon läheneb järk-järgult 2 %-le. Eeldatavad intressimäärad on kooskõlas finantsturgude prognoosidega. Ebasoodsa stsenaariumi põhjal eeldatakse, et intressimäärad on (prognoosiperioodil) lähtetaseme väärtusega võrreldes kõrgemad (500 baaspunkti võrra) ja SKP kasv aeglasem (-0,5 protsendipunkti).